

Türk Eczacıları Birliği Deontoloji Tüzüğü

Tasarısının Onüçüncü Maddesi ve Gerekçesi

Madde 13 — Eczane sahibi, tıbbi müstahzaratı ve majistral formülleri Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tesbit edilmiş olan fiyat tarife ve değeri dışında satamaz. Her türlü müessese veya teşekküllerle yapılacak ilaç satışı anlaşmalarında Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyetince tesbit edilecek iskonto haddi dışında bir indirim «bağış namı altında da olsa» uygulanamaz.

13. Maddenin Gerekçesi : Maddede; eczanelerde yapılacak müstahzarat ve majistral ilaçların satışlarının, Bakanlıkça tesbit edilmiş olan fiyat veya tarife dışında yapılmasını, yani yukarısında veya aşağısında satılmasını önlemeye matuf bir hüküm getirilmiştir.

Tesbit edilen fiyat veya tarifenin üstünde vaki olacak satışları men etmekte kat'i bir lüzum ve zaruret olduğunu izaha hacet yoktur. Buna mukabil, Eczacıların söz konusu fiyat ve tarife altında ilaç satmalarının, özellikle hastalar veya ihtiyaç sahipleri bakımından bir mahzur veya tehlike arz etmeyeceği düşünülebilir. Ancak, ilk bakışta böyle görülmekte ise de; Eczacılığın amme hizmeti ifa eden bir meslek oluşu ve tesbit edilen fiyat veya tarifenin âlelâde bir ticarî emtianın narh'ı mahiyetinde bulunmaması ve kanunların verdiği yetkiye istinaden kamu makamlarınca empoze edilmiş maktu bir fiyat bulunması ve nihayet Eczacıların gayri kanunî satış yapmasını önlemeye yönelmiş bir tedbir olması bakımından, mevzuata ve hukuka uygun bulunduğu kabul edilmek gerekir.

Filhâkika, müstahzarların fiyatı 14.5.1928 tarihli ve 1262 sayılı İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanununun değişik 7. maddesinin «F» bendi gereğince, Bakanlık tarafından tesbit edilmekte ve değişik 12. madde hükmünce de, bu fiyat ambalajın üzerinde yazılı olmak icap etmektedir.

Majistral ilaçların fiyatları ise, 18.12.1953 tarihli ve 6197 No.lu Eczacılar ve Eczaneler hakkındaki Kanunun 39. maddesi mucibince, yine Bakanlık tarafından ve her yıl yeniden gözden geçirilmek kaydıyla, bir tarifeye bağlanarak ilân edilmektedir.

Nihayet tesbit edilen bu fiyat ve tarifelerin Eczacılar tarafından tatbik edilip edilmediğini takip ve mürakabe yetkisi, 25.1.1956 tarihli ve 6643 No.lu Türk Eczacıları Birliği Kanununun 20. maddesinin «B» bendi hükmü ile adı geçen meslek teşekkülünün Oda İdare Hey'etine tanınmış bulunmaktadır.

Bütün bu Kanunla ahkâmı, ilaç satış fiyatlarını düzenlerken, Eczacılık mesleğinin, 6643 sayılı Kanunun 3. maddesinde de belirtildiği üzere, bir amme hizmeti ifa ettiği noktasından hareket etmekte ve halk sağlığı gibi önemli ve hayati bir konuya ilişkin olan bu faaliyetin, bir taraftan ilgili hastalar veya ihtiyaç sahipleri, diğer taraftan bunlara yardım ve hizmet etmek durumunda bulunan Eczacılar yönünden, bu faaliyetin bir takım sıkı kayıt ve şartlarla disiplin altına alınmasını isdihdaf etmektedir.

Nitekim, Kanun Koyucu, Eczacıları diğer ticaret ve san'at erbabından farklı olarak özel bir kanunla düzenlediği gibi, kamu kurumu niteliğinde meslek teşekkülüne de bağlamış ve meslekî faaliyetlerinin icrasını, bu teşekkülün nezaret ve murakabesi altına koymuştur. Ayrıca muhtelif mevzuat hükümleri, ilaç imalât, ithalât, tevziat ve satışını, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının mukaddem müsaade, vize, fiyat tesbiti ve tarife tanzimi suretiyle çok sıkı kayıt ve şartlar altına almıştır. İşte bu kanunî hükümlerin son amacı, ilaçların hastalara veya ihtiyaç sahiplerine, Eczacıların da durumu göz önünde tutularak, makul, muhik ve âdil bir fiyatla intikalini sağlamak ve binnetice fert ve toplum sağlığını korumak ve gerçekleştirmektir.

Bu gayenin istihsalinde, tesbit edilen fiyat ve tarifenin fevkinde satış yapılmasını yasaklamak yeterli bir tedbir olmayıp, aynı zamanda bunların dînunda satışları da men etmek gerekir. Çünkü, düşük fiyatla ilaç satışında, evveleminde Kanuna dayanan idarî tasarruflarla muayyen esaslara riayetsizlik söz konusu olur. Gerçekten ilaç fiyatları ile tarifesi, diğer bazı havayıcı zaruriye için konulan narh gibiazamî fiyatlar olmayıp, maktu ve ibram (empoze) edilmiş uyulması mecburi fiyatlardır.

Şöyle ki bu fiyat ve tarifeler, ilaçların maliyeti üzerine imalatçının ve depocunun kârları ile Eczacının mesleki kazancı ilâve edilmek suretiyle hesap edilmekte ve fakat bir taraftan kamu yararı, diğer taraftan Eczacının amme hizmeti gören bir şahıs olması nazarı itibare alınarak, bazı hallerde daha aşağı ve daha yukarı tutulmaktadır.

Böyle olunca Eczacıların, Bakanlıkça tesbit edilmiş olan bu normal fiatlara ve tarife aynen ve tamamen ittiba ederek satış yapmaları zarureti ortaya çıkar.

Zira maktu fiyatın veya tarifenin aşağısında satış yapan Eczacı, mesleki durumu itibariyle temin etmesi gereken mesleki kazancından fedakârlık etmiş olur ki, bu durumunu muhafaza edebilmek için yolsuzluk veya usulsüzlüğe baş vurması ihtimal ve tehlikesini yaratmış olur. Bu da, hem halk sağlığına zararlı, hem de mesleğin şeref ve itibarını zedeleyici ve hatta yıkıcı tesirleri icra eder.

Esasen yukarıda zikredilen Kanunlar ahkâmı, ilaç fiyat ve tarifelerinin Bakanlıkça tayin ve tesbitini emrettikten sonra, nihai olarak bunların hastaya veya ihtiyaç sahibine satışı esnasında, aşağıya doğru da olsa, serbest bırakılması güdülen gayenin tamamen tahakkukuna engel teşkil eder. Bu bakımdan da, ilaç fiyat ve tarifelerinin Eczacılar tarafından mutlak surette riayeti mecburi, sabit ve kat'i fiyatlar olduğu kabul edilmek lâzımdır. Nitekim Türkiyede hiçbir madde veya hizmetin fiyat, ücret veya bedeli bütün Ülke için tek ve değişmez olmamasına rağmen, sadece ilaç fiyatlarıyla Eczacılık hizmetlerinin ücretleri, halk sağlığı ve meslek disipliniyle ilgili olduğu için, yeknesak ve maktudur.

Nihayet, Eczacılık mesleği hukuken bir ticari faaliyet telâkki edilemeyeceğinden, haksız rekabete yol açamayacağı söylene-

bilirse de; Kanunen tesbit edilmiş olan fiyat ve tarifelere aykırı satış yapılması, gayri kanunî bir muamele teşkil eder. Gerçekten, tamamen hususi hukuk çevresinde cereyan eden ticari münasebetlerde dahi, bir sanayici, imalatçı veya ithalatçı mal veya hizmetlerini bütün ülkede veya belli bölgelerinde tek ve aynı fiatla satışının yapılmasını mukavele ile satıcılarına empoze etmek ve bu taahhüde riayetsizlik halinde feshe kadar varan müeyyideler tatbik etmek hakkını haizdir. Böyle olunca, kanunlarla, muayyen sebep mülâhaza ve maksatlarla, optimum bir seviyede tesbit edilmiş bulunan ilaç fiyatları ile tarifelerine, Eczacıların, bunun aşağısına veya yukarısına çıkarak, riayet etmemeleri mezkûr Kanunların icabı olduğu gibi, müeyyidelerini de davet etmek gerekir. Aksi halde, fiyat ve tarife tesbitinde isdihdaf olunan gayenin lâyikiyle istihsaline imkân kalmaz.

Bunun içindir ki, Eczacılık mesleğinin teşekkülü olan Türk Eczacıları Birliği, 6643 sayılı Kanununun 20. maddesinin «B» bendine dayanarak ilaç fiyat ve tarifelerine üyelerinin riayetini sağlamak için, birtakım müeyyideler tatbikine yetkili olacaktır. Ancak, bu kanunî yetkinin kullanılabilmesi için daha önce yukarıda zikredilen kanunların yürütülmesi ile görevli bulunan ilgili Bakanlıkların (Sağlık ve Sosyal Yardım, Adliye, Maliye Bakanlıkları) Eczacılık Deontolojisi hakkında bir tüzük hazırlayıp Bakanlar Kurulundan geçirerek yürürlüğe koymaları zaruridir.

İşte, meslek disiplinini tesbit ve temin etmek için hazırlanan bu Deontoloji Tüzüğünde, Eczacıların kanunen empoze edilen maktu fiyatlara ve tarifelere uymaları mecburiyeti ifade edilmekte ve müeyyidesi gösterilmektedir.

Bu itibarla, yürürlükteki mevzuat hükümlerine aykırı her hangi bir cihet mevcut ve mevzubahis değildir.